

ISMERKEDJÜNK A DEMENCIÁVAL

Ismeretterjesztő anyagok jegyzéke mindenki
számára

2019.

Tartalom

I. AZ IDŐSKORI ÉLET.....	3
I.1. AZ ÖREGSÉG (STATIKUS SZEMPONT)	3
I.2. AZ ÖREGEDÉS (DINAMIKUS SZEMPONT).....	4
I.3. TÁRSADALMI SZEMPONTOK.....	5
II. A DEMENCIÁRÓL.....	9
II.1. MI A DEMENCIA?.....	10
II.2. A DEMENCIA LEGGYAKORIBB FORMÁI.....	12
II.3. A DEMENCIA LEGGYAKORIBB OKAI ÉS TÜNETEI, KIVIZSGÁLÁSUK ÉS KEZELÉSÜK.....	14
II.4. PREVENCIÓ (MEGELŐZÉS)	18
II.5. TÁRSADALMI SZEMPONTOK ÉS TÖREKVÉSEK	19
II.6. Nemzeti Demencia Stratégia?	22
II.7. FIATALKORI DEMENCIA	23
III. GONDOZÁS, OTTHONÁPOLÁS	26
III.1. A CSALÁDI KÖRBEN.....	26
III. 2. HÁZI BETEGÁPOLÁS, OTTHONI SZAKÁPOLÁS	31
III.3. DEMENS BETEGEK A SZOCIÁLIS ELLÁTÓ RENDSZERBEN	35
III.4. PALLIATÍV GONDOSKODÁS, ÉLETVÉGI KÉRDÉSEK	40
IV. KÜZDELEM AZ EGÉSZSÉGÉRT	45
V. A DEMENS SZEMÉLY JOGAI	54
ETIKAI KÉRDÉSEK, ÁLTALÁNOS JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET.....	54
ÁLTALÁNOS JOGSZABÁLYI HÁTTÉR.....	58
VI. INDA – MŰVEK	60

I. AZ IDŐSKORI ÉLET

Segítség, a szüleim halandók /Biberti, Ilse (Park Kiadó, 2006)

Idősek vademecuma/ Csapkovics B. (Infotéka BT, Budapest. 2008. ISBN 978-963-87812-0-8)

I.1. AZ ÖREGSÉG (STATIKUS SZEMPONT)

Időskor - Az élet beteljesedése / Walter J. Gaffney - Henri J. M. Nouwen (Ursus Libris, 2008)

Az öregkor örömei és áldásai / Gyökössy Endre szerk. Nagy Alexandra (Bp. Szent Gellért K. 2017)

Nézz szembe a koroddal! / Tóth Gábor Ákos (Bp., Sanoma Media Budapest, 2011)

Nyugi-nyögi ko(ó)r / Balla M. Anna (Budapest : Popart Kft., 2015.)

Korkontroll. Egészség és aktivitás a csúcson túl is / Marton István (Bp., HVG Kv., 2008)

Gondolatok a „jó öregséghez”: Várszegi Asztrik és Kázler Miklós előadása – Iván László előszavával (Bp., Gondolat, 2010, sorozat: Vinnivaló)

"Az öregkort nem megérni, elviselni, művészet." (Goethe)

A fenti idézet két szempontból is jóságos figyelmeztetés lehet számunkra. Egyfelől érezteti az időmúlás bölcs elfogadásának tanácsát, másfelől felhívásnak vehető egy újabb küzdelemre, mely nem feltétlenül gyötrelmes. Az idősödés elkerülhetetlen folyamat, az időskor pedig állapot és nem betegség, ideálisan az élet beteljesedése, a fának koronája, annak minden szépségeivel és bajaival, melyek mindannyiunk számára az élet minden szakaszában kéz a kézben járnak.

Lelki állapotunktól függően kétféleképp élhetjük meg. Ha öregkorként, öregségként emlegetjük, inkább két lépéssel hátrábbról, egy statikus és objektív szemléletet követünk, mely éles határvonalak mentén szakaszokra tagolja az emberi életet. Fiatalkor, középkor és öregkor. Nemsokára vége ennek a szakasznak, mindjárt belépünk a következőbe. Az öregedés, idősödés fogalma dinamikus, már jóval szubjektívabb, lépcsők és tagolásoktól mentes. Érzelemvilága az életet a bölcsőtől a sírig mindig új és változó folyamatnak tekinti.

Az időskori életet érintő, csokorba szedett publikációkban e két személet határozottan érezhető, a fejezet kategóriái is ezt tükrözik, legvégül kitekintvén a társadalmi szempontokra.

Az aktív időskor művészete /Daniela Mari (Covina Kiadó Kft., 2018)

Tevékeny időskor: szemelvények a 2012. március 28-án megrendezett Aktív öregedés című konferencia előadásából / Kasza Jánosné (Bp., központi Statisztikai Hivatal KSH, 2012.)

Mögöttem a munka, előttem az élet: Tippek a nyugdíjas évekhez / Zelinski, Ernie J. (Park, 2009)

I.2. AZ ÖREGEDÉS (DINAMIKUS SZEMPONT)

A harmadik felvonás - Könyv az öregedésről /Katanics Alice (Pont Kiadó Kft., 2001)

Az élet második fele: út a kiteljesedés felé / James Hollis (Budapest: Animus, 2009)

Az öregedés művészete / Ram Dass (Budakeszi, Mandala-Véda, 2008.)

Múlik az idő, de nem öregsünk / Jean-Pierre Dubois-Dumée (Bp., Új Ember, 2009)

A sikeres öregedés / Hildy Pálné dr. (A Nemzeti Felnőttképzési Intézet Folyóirata, 2007., V. évfolyam 4. szám, 13. o)

*„Legyünk egyszerűek és nyugodtak,
Mint a patakok és a fák,
És szeretni fog bennünket az Isten,
és megszerpít,
Mint a fákat és a patakokat,
És kiszökdít minket az ő tavaszán
És folyót is küld nekünk, ha véget ér
utunk.” (Fernando Pessoa)*

Az évek ajándéka: méltósággal megöregedni / Joan Chittister (Bp., Ursus Libris, 2011.)

Az öregkor az az állapot, amit mindenki meg szeretne élni, s amitől mégis mindenki retteg, holott fiziológias körülmények között nem ró semmiféle szenvedést az emberre.” (Nyíró Gyula)

A hosszú élet titka / Róbert László (Bp., Akkord, 2010, sorozat: Talentum tudományos könyvtár)

Az öregedés mítosza: feltárul a fiatalos külső és életérzés titka / Josepf Chang (Bp. NSE, cop. 2011.)

Negyven körül az öregségről - esetek és élmények kapcsán/ Ittész Sz. (Embertárs, 2007/1, 11-16.)

Ki az idős? – Az öregedés különböző szempontjai / Széman Zsuzsa, Esély 13/3 3-15 2008)

Időskor és növekedés / Fidelis Ruppert (Pannonhalma, Pannonhalmi Főapátság: Bencés K., 2016.)

Ne féljünk az öregedéstől! / Dr. Iván László (SubRosa Kiadó, Bp., 1997)

MSD Geriátriai Kézikönyv (Melánia Kiadó Kft., Bp. 1997)

I.3. TÁRSADALMI SZEMPONTOK

**Öreg ember nem vén ember!: idősök társadalom-
néprajzi szemszögből** /Turai Tünde (Bp., Balassi, cop.
2010)

*„Egy fiatalember is lehet koravén és
egy idős is képes fiatalosan
gondolkodni. A kor alapjában
semmit nem határoz meg.”(Veres
Pál)*

Őszülő társadalmak / Imre Sándor, Fábíán Gergely
(Nyíregyháza, DE EFK, 2006)

A 21. század idős generációja / Brettner Zsuzsanna
(Acta Sociologica 7/5 91-95, 2012.)

**A férfiak másképp öregszenek: használati útmutató
az öven felettiékhöz** / Eckart Hammer (Bp., Pécs:
Dialóg Campus, cop. 2013, sorozat: Dialog life
könyvek

**Van élet a fiatalság után? Útközben: a középső
életkor**/ Somogyiné Petik K. - Kézdy A. (Embertárs,
2007/1, 4-1 0)

Időskor és növekedés / Fidelis Ruppert (Pannonhalmi
Főapátság : Bencés K., 2016)

**Derús időskor: aktív időskort támogató közösségi
programok** / összeáll Vadász Katalin és Sallai Antalné
(Bp., Országos Egészségfejlesztési Intézet OEFI, 2007)

**Érzelmeink anatómiája: Kulturált viselkedéssel egy
jobb életminőségért** / Drexlerné Stanchich Ilona
(Magánkiad. Budapest 2010)

Az időszedő társadalom – megoldási forgatókönyvek
/ PACITA 2014

http://wp6.pacitaproject.eu/wp-content/uploads/2014/06/PACITA_Leaflet_Scenarios_on_ageing_society_HUN.pdf
(letöltés: 2018.12.19.)

Pillantás a dombról. Válogatott fejezetek az időszedés-tudomány területéről / Boga Bálint (United P.C., 2014)

Mérföldkövek a hazai időspolitikában / Brettner Zsuzsanna, In: Bretter Zoltán, Vörös Zoltán (A tudomány megszelídítése. Tanulmányok a közpolitika köréből. PTE Politikai Tudományok Tanszéke, Pécs, 2013)

Az időskorúakkal kapcsolatos attitűdök, előítéletek, nemzetközi és hazai vizsgálatok tapasztalatai alapján / Széman Zsuzsa, Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest 85-104 2013)

Az „öregék” nem is léteznek? Az időskorúak ábrázolása a magyarországi televíziós reklámokban / Jászberényi József (Médiakutató 9/3 35-41, 2008.)

http://www.mediakutato.hu/cikk/2008_03_osz/03_o_reg_idos_reklam
(letöltés: 2018.12.30.)

„... A hatodik

*Kor vézna bugyogóba bú, üveg
Az orrán, erszény oldalán; legényes
És jól kímélt nadrágja tág világ-
Aszott czombjának, s a mély férfi-
hang,
Mint gyermek-nyafogás, a régi mód'
Sívít s nyihog. A végső jelenet,
Mely a cselekvényes mesét bezárja,
Új gyermekség: a tiszta feledés,
Fog, szem, tapintat és minden híján”
(Shakespeare: Ahogy tetszik)*

II. A DEMENCIÁRÓL

Az idősödő agy: hogyan változik az agyunk ötven felett? / André Aleman (Bp., Corvina, 2014)

Kopva fényesedni? : a mentális öregedés kihívásai: szellemi öregedés: érték vagy stigma? /Rajnai Péter 2. bőv. kiad. (Bp., Medicina, 2015)

Beteljesülés – értelmkérdés időskorban / Elisabeth Lukas (Bp., Jel, 2008. - sorozat: Értelmes Élet)

A szellem alkonya / Zsardon Sára

<http://www.vital.hu/themes/psyc/alzheimer1.htm>

Nem emlékszel vagy nem tudod? Óriási a különbség! / Kazinczi Csaba , 2017-05-07

<https://mindsetpszichologia.hu/2017/05/07/nem-emlekszel-vagy-nem-tudod-oriasi-a-kulonbseg>

„Hová is tettem? Mit is keresek?” – Lét a demencia árnyékában / Pethő Annamária , 2016-04-25

<https://mindsetpszichologia.hu/2016/04/25/hova-is-tettem-mit-is-keresek-let-a-demencia-arnyekaban/>

A szellemi leépülés nem korról jár / Dr. Ormay István,

<http://www.vital.hu/themes/psyc/nemkorral1.htm>

Ha szükségem van valamire, gondolkodom és cselekszem. Lelkünk tehát folyton vágyódik valami cél iránt, ezt az elme megtervezi, a test pedig végrehajtja. Ha e hármasság harmóniában van az ember világában, azt nevezük teljes egészségnek. (Kereszténységben Szentháromságnak.) Az egyes elem fejlődése automatikusan erősíti a másik kettőt is, azonban fordítva is igaz, annak gyengülése törvényszerűen megterheli és károsíthatja a többi elemet. A kor előrehaladtával elkerülhetetlen a test gyengülése, megtörése, és ha a „szívünk helyén van”, az elme könnyen a különféle mentális betegségek kockázatának kereszttüzébe kerülhet.

A demencia a szellemi képességek romlásával és pszichés zavarokkal járó tünetcsoport. Jelentősen hanyatlik az emlékezet, megbomlik az időbeli tájékozódás, beszédképesség, ítélőképesség-zavar jelenik meg, amely megnehezíti a beteg mindennapi életét. A betegség kialakulásának legfőbb oka az életkor, de a genetikai hajlam, a magas vérnyomás, a cukorbetegség, az elhízás és a csökkent fizikai és szellemi aktivitás is kockázatot jelent.

A számúzott öreg király / Arno Geiger regénye az Alzheimer-kórról (Lege Artis Medicinæ, 2016)

Megmaradt Alice-nek / Lisa Genova, (Szeged, Könyvmolyképző K., 2012.sorozat: Arany pöttyös könyvek)

II.1. MI A DEMENCIA?

Mit jelent a demencia? / Egészségtükör, 2013.11.26.

<http://www.egeszsegtukor.hu/ferfitukor/mit-jelent-a-demencia.html>

Szellemi leépülés, avagy a demencia / Feledékeny Emberek Hozzá tartozóinak Társasága

<http://www.patikamagazin.hu/betegszervezetek/cikk/cikk/80>

Mi a demencia? / Dr. Kerekes Éva, neurológus, gyermekneurológus

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/22447/mi-a-demencia>

Alzheimer Café – **Mit is jelent a demencia?**
2018.06.25

<https://www.nyiregyhaza.hu/alzheimer-cafe--mit-is-jelent-a-demencia-2018-06-25>

Segítséget nyújt a fejezet a demencia mibenlétére, fogalmának meghatározásában, leggyakoribb formáinak, okainak és tüneteinek felismerésében. Kitér a kivizsgálás és kezelés kérdéskörére. Továbbá hangsúlyozza a korai felismerés, a szűrés és megelőzés fontosságát. Tény azonban, hogy ez a tünet együttes nem egyöntetűen a szépkorú társadalmat érinti, ezért a fejezet legvégül speciális esetként rávilágít a fiatalkori demencia szomorú tényére is.

A demencia tehát minden irányban támad és növekszik. A számok egyre elképesztőbb méreteket öltenek világszerte. Csak Magyarországon több mint 160 ezer állampolgárunk szenved demenciában, nem számítva a betegség további érintettjeit, hozzátartozókat, ápolókat, akik élete akarva-akaratlan megterhelődik. Rendkívül fontos, hogy a társadalmi ismereteink bővüljenek erről a betegségről. Fel kell kelteni a társadalom figyelmét, érdeklődését leghatásosabban a média segítségével.

A fejezet tartalmazza továbbá az ez irányú társadalmi törekvésekre, mozgalmakra, a Nemzeti Demencia Stratégia kérdésére vonatkozó publikációk jegyzékét.

Az időskori feledékenység / Dr. Jakab Csilla

<http://www.vital.hu/themes/psyc/neuro4.htm>

Demencia: a nyugati civilizáció terméke/ Szendi Gábor 2016. december 9.

<https://diagnozisaalzheimer.wordpress.com/2016/12/09/demencia-a-nyugati-civilizacio-termeke/>
(letöltés: 2018.12.29.)

D-akták, avagy a demencia ügy / Napidoktor.hu, 2013.10.02.

<http://www.egeszsegtukor.hu/ferfitukor/daktak-avagy-a-demencia-ugy.html>

Demencia (Orvostovábbképző Szemle Online OTSZOnline , 2017. január 17.)

<http://otszonline.hu/betegtajekoztato/cikk/demencia>

Időskori elbutulás (demencia) V. T., XVI. évfolyam 2. szám

<http://tgy-magazin.hu/betegsegek-a-tol-z-ig/idoskori-elbutulas-demencia>

Demencia / Nyul Petra: 2013.05.21

<http://www.idostanulas.eoldal.hu/cikkek/hallgatoimunkak/a-demenciarol/nyul-petra--demencia.html>

„Az agy nem a gondolkodás, hanem a létfenntartás szerve. Az egyik állat karmokat, a másik fogakat növesztett, hogy magát fenntartsa: az ember agyat.” (Szent-Györgyi Albert)

Társult bajok időskorban: demencia – szorongás – depresszió / dr. Székely Gábor (Egészségkalauz, 2013. október 4.)

https://gondola.hu/cikkek/87015-Tarsult_bajok_idoskorban_demencia___8211%3B_szorongas___8211%3B.html

Mentális betegségek időskorban / Kovács Attila In: Kállai János, Kaszás Beáta, Tiringer István (Az időskorúak egészségpszichológiája. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest 195-212, 2013)

A demencia kockázati tényezői / Dr. Kovács Tibor, 2018. február 27.

http://otszonline.hu/cikk/a_demencia_kockazati_tenyezoi

II.2. A DEMENCIA LEGGYAKORIBB FORMÁI

MSD Orvosi kézikönyv a családban / Főszerkesztő: Mark H. Beers, MD (Melania Kiadó, 2009)

A demencia, AZ ALZHEIMER-KÓR , A LEWY-TESTES DEMENCIA ,A VASZKULÁRIS DEMENCIA, DEMENCIÁT OKOZÓ BETEGSÉGEK, A delírium és a demencia fejezetek

Demencia, Alzheimer és Parkinson-kór – a rettegett időskori betegségek / Kacsur Adrienn , 2018-08-05

<https://mindsetpszichologia.hu/2018/08/05/demencia-alzheimer-es-parkinson-kor-a-rettegett-idoskori-betegsegek/>

A demencia ma már olyan népbetegség, amelyet évente több, mint 7 millió embernél diagnosztizálnak.

Hozzávetőlegesen a világon közel 50 millióan szenvednek demenciában. Az egyenlőre gyógyíthatatlan betegség kórlefolyása 10-15 év, de korai felismerésével lassítható a folyamat, valamint az érintett beteg és családjaik felkészülhetnek. Kiemelten fontos tehát a rendszeres szűrés és a tünetek észlelésekor orvosi segítség kérése. A demencia tünetei többek között az amnézia (rövid távú memória romlása), az afázia (beszédzavar), az apraxia (akaratlagos mozgás zavara), a szellemi képességek romlása.

Demencia / Alzheimer / Barna István (Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet, 2016)

[http://koki.hu/data/cikkek/106/1063/cikk-106370/7%20Dementia,%20Alzheimer%20\(Barna%20Istvan\).pdf](http://koki.hu/data/cikkek/106/1063/cikk-106370/7%20Dementia,%20Alzheimer%20(Barna%20Istvan).pdf)

(letöltés: 2018.12.28.)

Alzheimer-kór és egyéb demenciák – bevezető / Dr. Égerházi Anikó, 2012. február 06.

http://otszonline.hu/szimposium_rovat/cikk/alzheimer_kor_es_egyeb_demenciak__bevezeto
(regisztrációhoz kötött)

Alzheimer-kór és a demencia egyéb fajtái (2. kiad) / Harry Cayton, Nori Graham, James Warner, (Bp. Springmed, 2009, cop. 2006, Springmed Kérdezz! Felelek! könyvek)

Alzheimer-nyavalya (2. bőv. kiad.)/ Horváth Szilveszter, Petrovics Zuzsa (Bp., Csokonai Kulturális és Sportközp., 2016.)

Enyhe kognitív zavar és az Alzheimer-kór korai formái: gyakorlati útmutató a korai felismeréshez és a diagnosztikához / Jeffrey M. Burns, John C. Morrison (Érd, Zafir Press, cop. 2014.)

Az Alzheimer-kór és tünetei / - Dr. Zsuga Judit, neurológus, klinikai farmakológus

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/126/az-alzheimer-kor-es-tunetei>

Demencia és Alzheimer-kór a mindennapi gyakorlatban - Hitek vagy inkább tévhitek / Magyar Orvos - Kovács Tibor 2012;20(08-09)

http://www.elitmed.hu/kiadvanyaink/magyar_orvos/demencia_es_alzheimer_kor_a_mindennapi_gyakorlatban_hitek_vagy_inkabb_tevhitek_12289/

(regisztrációhoz kötött)

Tévhitek az Alzheimer-kórral kapcsolatban / 2016. július 14. Forrás: <http://www.informed.hu>

<https://diagnozisalzheimer.wordpress.com/2016/07/14/tevhitek-az-alzheimer-korra-kapcsolatban/>
(letöltés: 2018.12.29.)

A Lewy-testes betegség / Dr. Kerekes Éva, neurológus és gyermekneurológus, 2017.06.29

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/21149/lewy-testes-betegseg>

Lewy-testes demencia / 2016. június 28.

<https://diagnozisalzheimer.wordpress.com/2016/06/28/lewy-testes-demencia/>

(letöltés: 2018.12.29.)

A vaszkuláris demencia / - Dr. Debreczeni Anikó, általános orvos

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/550/a-vaszkularis-demencia>

II.3. A DEMENCIA LEGGYAKORIBB OKAI ÉS TŰNETEI, KIVIZSGÁLÁSUK ÉS KEZELÉSÜK

Demencia - Már az első jeleket komolyan kell venni /
Dr. Csuth Ágnes, családorvos

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/12678/a-demencia-elso-jelei>

A demencia korai szakaszai (The early stages of dementia) HUNGARIAN - Health and social care

http://www.publichealth.hscni.net/sites/default/files/the%20early%20stages%20of%20dementia_HUNGARIAN.pdf

A demencia korai felismerésének jelentősége esetleírással alátámasztva / Korszerű Kaleidoszkóp - 2017;3(1)

<http://www.elitmed.hu/kiadvanyaink/korszeru-kaleidoszkop/a-demencia-korai-felismeresenek-jelentosege-esetleirassal-alatamasztva--15243/>
(regisztrációhoz kötött)

A demencia leggyakoribb formái, tünetei, a betegségekben szenvedők gondozása, ápolása / szerző? 2011. január 23.

<https://doksi.hu/get.php?lid=13719>

(regisztrációhoz kötött)

Betegségek, melyek demenciát okozhatnak / Dr. Debreczeni Anikó, általános orvos

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/547/demenciat-okozo-ritkabb-korkepek>

Hogyan kezeljük a demenciát? / Dr. Székely Gábor,
2013.11.09.

<http://www.egeszsegtukor.hu/ferfitukor/hogyan-kezeljuk-a-demenciat.html>

Demencia tünetei és kezelése / Dr. Eőry Ajándok,
2018. 03. 08.

https://www.hazipatika.com/betegsegek_a_z/demencia/363

Demencia - Mi lehet a kiváltó ok? / - Dr. Debreczeni Anikó, általános orvos

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/545/a-demencia-hattere>

Demenciára utaló panaszokat észlel? Mutatjuk, kihez kell fordulnia / Simonfi Noémi

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/21772/demenciarra-utalo-panaszokat-eszlel-kihez-kell-fordulni-es-hogyan-keszuljon-fel>

Kommunikáció és viselkedészavarok demenciában. és azok korai felismerése (TÁMOP-5.4.12 keretében)

http://szolgalatfejlesztas.hu/wp-content/uploads/2015/10/id%C5%91o_demensgondozas-kommunikacio.pdf

(letöltés: 2018.12.28.)

A feltételezett demencia kivizsgálása / B. Brent Simmons, MD, Brett Hartmann, MD, Daniel DeJoseph, MD (2012. február 06.)

http://otszonline.hu/szimposium_rovat/cikk/a_feltet_elezett_demencia_kivizsgalasa

(regisztrációhoz kötött)

A demencia kivizsgálása, diagnózisa / dr. Kerekes Éva, neurológus, Dr. Dinya Zoltán, pszichiáter főorvos évszám?

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/22707/a-demencia-kivizsgalasa-diagnozisa>

Demencia tünetei és kezelése / Dr. Eőry Ajándok, Dr. Gabulya Zoltán 2018. 03. 08.

https://www.hazipatika.com/betegsegek_a_z/demencia/363

Lewy-testes demencia tünetei és kezelése / Durbák Ildikó, Dr. Kovács Tibor 2018. 01. 28.)

https://www.hazipatika.com/betegsegek_a_z/lewy-testes_demencia/849

A demencia kezelése - Az orvos válaszol / Dr. Veress Dóra, pszichiáter 2017.09.26

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/10974/demencia-kezelese>

Demencia betegséghez társuló pszichés tünetek komplex kezelése / Korszerű Kaleidoszkóp - 2016;2(1) Makkos Zoltán

<http://www.elitmed.hu/kiadvanyaink/korszeru-kaleidoszkop/demencia-betegseghez-tarsulo-psziches-tunetek-komplex-kezelese--14567/>

(regisztrációhoz kötött)

A demenciák kezelése - Elfeledtethető a feledékenység? / Dr. Dinya Zoltán, pszichiáter főorvos

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/22819/a-demenciak-kezelese>

Demens betegek viselkedészavarainak kezelése / Reese T. Dr. Pákáski Magdolna, 2017. január 18.

http://otszonline.hu/cikk/demens_betegek_viselkedeszavarainak_kezelese

(regisztrációhoz kötött)

II.4. PREVENCIÓ (MEGELŐZÉS)

Blog az Alzheimer-kórral szemben, Kenyér Elemér (elektronikus dok.) 2005-2007 / Szikszay Tamás (Debrecen, 2009)

Sokat tehet a demencia megelőzése érdekében / Gyarmati Bendegúz, Dr. Szekeres Krisztina, házi orvos, pszichoterapeutaévszám?

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/21798/demencia>

Mit tehet memóriaromlás esetén? / Dr. Kerekes Éva neurológus és gyermekneurológus szakorvos, 2018.03.12

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/18265/mit-tehetek-memoriaromlas-eseten>

A kor előrehaladtával sokan érzék, hogy memóriájuk már nem a régi. Fontos azonban különbséget tenni, túlerhelt, elfoglalt agy és a valódi emlékezetvesztés között.

Előfordul, hogy lassabban jut az ember eszébe egy név, vagy az, hová tett valamit, de a végén rájön. Aggodalomra az ad okot, ha a gondolkodásban változások következnek be. Ha olyan fontos dolgokat felejt el az ember, mint a szerettei neve vagy ha emlékezetvesztés miatt képtelen a megszokott módon működni, akkor érdemes felkeresni az orvost.

Prevencióval csökkenthető a demencia kialakulásának kockázata / Feledékeny Emberek Hozzá tartozóinak Társasága, 2014.09.23

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/16670/prevencioval-csokkenthető-a-demencia-kialakulasanak-kockazata>

Az évszázad betegsége - A megelőzés lehetősége / otvenentul.hu, 2017.01.17

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/13019/az-evszazad-betegsege>

II.5. TÁRSADALMI SZEMPONTOK ÉS TÖREKVÉSEK

Öregedés és demencia / Dr. Egervári Ágnes előadása (Római Katolikus Egyházi Szeretetszolgálat)

<https://www.keteg.hu/system/files/cikk/2016/keteg161112.pdf>

(letöltés: 201812.29.)

Demenciával összefüggő kihívások / Dr. Egervári Ágnes előadása (Római Katolikus Egyházi Szeretetszolgálat)

<http://szocialiskonferencia.kormany.hu/download/0/54/71000/EMMI%20szak%C3%A1pol%C3%A1s.pdf>

(letöltés: 2018.12.28.)

Különösen sok nőt fenyeget a demencia /origo MTI , 2018.10.02.

<http://www.origo.hu/tudomany/20181002-a-nok-majdnem-fele-szamolhat-az-elbutulas-a-parkinsonkor-es-a-stroke-kockazataval.html>

A demencia nem válogat / 2018.09.16, – KM –

<http://www.szon.hu/a-demencia-nem-valogat/3983743>

+1 fő a mindennapokban / 2016. június 15.

<https://diagnozisaalzheimer.wordpress.com/2016/06/15/1-fo-a-mindennapokban/>

(letöltés: 2018.12.29.)

Demencia – Memóriaőrző. Több figyelmet érdemel a demencia problémája / Szubotics Mariann 2016. 03. 11. (XX/10)

http://www.boldogsag.net/index.php?option=com_content&view=article&id=32717:demencia-memoriar&catid=1146:boldog-lelek-boelcsen-elek-&Itemid=773

Tarol a demencia! 2050-re megháromszorozódik a betegek száma / MTI, 2015.08.27.

<http://www.egeszsegtukor.hu/ferfitukor/tarol-a-demencia-2050-re-megharomszorozodik-a-betegek-szama.html>

Itt a friss demencia statisztika az OECD-től / 2018. július 19. 15:00 | Forrás: pénzcentrum.hu

https://radiologia.hu/esemenyek/beszamolok/itt-a-friss-demencia-statisztika-az-oecdto1_1529394994747

Népbetegség a demencia, de nem ennek megfelelően kezeljük / Sashegyi Zsófia, 2017. november 22.

(cikk nyomtatott változata: Magyar Nemzet, 2017.11.18.)

<https://mno.hu/hetvegimagazin/nepbetegseg-a-demencia-de-nem-ennek-megfeleloen-kezeljuk-2428315>

Óriási kihívás a demencia, Alzheimer Világnap 2018 (2018. szeptember 21. (forrás: Magyar Hírlap)

http://medicalonline.hu/cikk/oriasi_kihivas_a_demencia

Időskori demenciák családi, társadalmi és pszichológiai vonatkozásai / Szabó Lajos (Bp., Akad K., 2011. sorozat: Pszi-könyvek)

Időskori demenciák családi, társadalmi és pszichológiai vonatkozásai (Szabó Lajos) című könyv bemutatása, 2013.05.24 / Benkő Nóra

<http://www.idostanulas.eoldal.hu/cikkek/hallgatomunkak/a-demenciarol/benko-nora--idoskori-demenciak-csaladi--tarsadalmi-es-pszichologiai-vonatkozasai--szabo-lajos--cimu-konyv-bemutatasa.html>

Demencia – konferencia a betegség megismerése és az új kezelések bemutatásáért (Makkai Zsanett, 2018. nov. 30)

<http://www.egerhirek.hu/2018/11/06/demencia-konferencia-a-betegseg-megismerese-es-az-uj-kezelesek-bemutatasart/kozelet/makkai-zsanett>

Konszenzus dokumentum - Alzheimer Világnapi Rendezvény / Dr. Vajda Norbert, Budapest, 2017. szeptember 8.

http://szocialisklaszter.hu/adat/dokumentumtar/hu158_XV_Vajda_N_170908_final.pdf

(letöltés: 2018.12.28.)

Megalakult a Demencia Társaság / Németh Csaba - 2018, június 26.

<https://www.csillagpontradio.hu/hu/2018/06/26/megalakult-a-demencia-tarsasag>

„Időskor Méltóságáért” Mozgalom - Küzdjünk együtt az Alzheimer-kór áldozatai és az időskor méltóságáért! 10. Jubileumi Alzheimer Világnapon - 2010. szeptember 21

http://www.elitmed.hu/ilam/hirvilag/kuzdjunk_egyutt_az_alzheimer_kor_aldozatai_es_az_idoskor_meltosagaert_5965/

Demencia kérdése Oroszországban / Oravecz Diána: 2013.05.20

<http://www.idostanulas.eoldal.hu/cikkek/hallgatomunkak/a-demenciarol/oravecz-diana--demencia-kerdes-e-oroszorszagban.html>

II.6. Nemzeti Demencia Stratégia?

Egyre elfelejtik kidolgozni a Nemzeti Demencia Stratégiát / 2016.09.22, forrás:WebOrvos

<https://rehabportal.hu/egeszseg/egyre-elfelejtik-kidolgozni-a-nemzeti-demencia-strategiat>

Rendszertérképezés alkalmazása a hazai demenciastratégia megalapozásához / Fekete Márta (Vezetéstudomány / Bp. MANAGEMENT REVIEW, XLVIII. Évf. 2017. 12. sz./ ISSN 0133- 0179 doi: 10.14267/Vesztud.2017.12.03

http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/3234/1/VT_2017n12p24.pdf

(letöltés: 2018. 12.28.)

Hiányzik a Nemzeti Demencia Stratégia /2018. november 14., (forrás: 24.hu)

http://medicalonline.hu/gyogytas/cikk/hianyzik_a_nemzeti_demencia_strategia

Együtt élni a demenciával: Nemzeti Demencia Stratégia

(a brit teljes stratégia nyílt hozzáférésű vezetői összefoglalójának magyar adaptációja, a brit Egészségügyi Minisztérium (Department of Health) hozzájárulásával)

A kiadványt összeállította.a Feledékeny (Alzheimer-kórral és más emlékezetzavarral élő)Emberek Hozzá tartozóinak Társasága

<http://www.alzheimerweb1.hu/pdf/nemzeti-demencia-strategia.pdf>

II.7. FIATALKORI DEMENCIA

Az értelmi hanyatlásra legtöbbször az időskor szomorú velejárájaként tekintenek, holott a szellemi leépülés egyáltalán nem természetes folyamat, és nem is kizárólag az idős embereket érinti. Létezik korai Alzheimer-kór is, ez azonban igen ritka 5-10% csupán az eseteknek.

A fiatalkori demencia jelei /HáziPatika 2018. február 17.

https://www.hazipatika.com/napi_egeszseg/orvosnal/cikkek/a_fiatalkori_demencia_jelei/20170215095712

(letöltés: 2018.12.29.)

Demencia 40 évesen? /Tamás Katalin 2018.09.26.

<https://femina.hu/egeszseg/fiatalkori-demencia/>
(letöltés: 2018.12.29.)

Fiatalkori Dementia / Dr. Diószegi Judit 2010. augusztus 04.

<https://www.webbeteg.hu/orvos-valaszol/demencia/68069>

(letöltés: 2018.12.29.)

30 éves korban is támadhat a demencia / Egészségtükör 2014.09.22

<http://www.egeszsegtukor.hu/ferfitukor/30-eves-korban-is-tamadhat-a-demencia.html>

(letöltés: 2018.12.29.)

Orvos - Dr. Pollák Csaba - válaszol: **Fiatalkori memóriadeficit** / Palicz István 2007.04.27

<http://www.haon.hu/orvos-valaszol-fiatalkori-memoriadeficit/haon-news-FCUWeb-20070427-0742112539>

(letöltés: 2018.12.29.)

Gyermekkorban is jelentkezhet a demencia (a szellemi képességek hanyatlása vagy memóriazavar) nagyon ritkán előforduló anyagcsere-betegségek részüneteként. Ez természetesen nem Alzheimer-típusú demencia.

Alzheimer 40 évesen? – Nyolc figyelmeztető tünet /
Fodor Marcsi 2013. november 28.

<https://www.nlcafe.hu/egeszseg/20131128/alzheimer-kor-tunetei/>

(letöltés: 2018.12.29.)

A gyermekkori demencia tragédiája / 2018. október 6.

<http://www.csalad.hu/2018/10/06/a-gyermekkori-demencia-tragediaja>

(letöltés: 2018.12.29.)

III. GONDOZÁS, OTTHONÁPOLÁS

III.1. A CSALÁDI KÖRBE

Hogyan segítsünk idős szüleinknek? : időskorúak ápolása, gondozása / Gertrud Teusen (Bp., Saxum, 2011., sorozat: Az élet dolgai)

Az anyám anyjává válni! Az időskori demencia az egész családot érinti! /A plébános gondolatai S.R. , Rochlitz Kinga 2018. július 13

http://www.belvarosiplebania.hu/tartalom/az_anya_m_anyjava_valni_az_idokori_demencia_az_egesz_csaladot_erinti

Idősek a családban: 2014 a családok éve: a 2014. április 24-én megrendezett konferencia előadásai / Kasza Jánosné (Bp., KSH, 2014)

Demens a családban: sosincs lazítás / G. Juhász Judit, 2018. 04. 21.

<https://www.veol.hu/eletstilus/demens-a-csaladban-sosincs-lazitas-2275013/>

24 órás szolgálat – Alzheimeres beteg a családban / Kéky Kira, 2016.05.06

<http://www.origo.hu/egeszseg/20160506-alzheimer-kor-telekom-betegseg-egeszseg-demencia-csaladtag-beteg-a-csaladban.html>

Az időskori demencia esetében a test már gyötrődik az élet súlyától. Az elme blokkolt, szenved és hanyatlik a betegség támadásától. Így a magányos ember már „csak” a lelki erejére támaszkodhat.

De szerencsére nem vagyunk egyedül...

„Mindjárt születésünk pillanatában szüleink jóságára, gondoskodására szorulunk. Később, amikor betegségek gyötörnek minket és megöregszünk, megint mások gondoskodására és jóságára leszünk utalva. Mivel életünk kezdetén és végén mások törődnek velünk, hogyan tudnánk mi életünk derekán nem törődni másokkal?” /Tenzin Gjaco (Dalai láma)/

Demens a családban... millió és egy kérdés fogalmazódik meg pillanatok alatt. Mit tegyek? Dönteni kell. Hogyan tegyem?

A fejezetben összegyűjtött publikációk igyekeznek minél szélesebb körben praktikus segítséget nyújtani az érintetteknek az otthonápolás valamint a családi körben és szociális ellátórendszer keretében történő gondozás illetve az életvégi, palliatív-hospice gondoskodás terén.

Az Alzheimer-kóros hozzátartozó ápolása: a 24 órás önfeláldozás. Készüljünk fel! / Hajós Anett, 2009. május 20.

https://www.hazipatika.com/napi_egeszseg/alzheimer/cikkek/o_es_en_egyutt_jobb/az_alzheimerkoros_hozzatartozo_apolasa_a_24_oras_onfelaldozas/20090520173745

„Népbetegség, mégsem vesszük elég komolyan” – Demens családtag gondozása / Kurucz Adrienn, 2018. február 4.

<https://wmn.hu/wmn-life/48174-nepbetegseg-megsem-vesszuk-eleg-komolyan--demens-csaladtagok-gondozasa>

Alzheimer a családban – Segítség a mindennapi nehézségek megoldásához családtagoknak, barátoknak, gondozóknak / Callone, Patricia R., Kudlacek, Connie (Mona-Lib Bt., Zafír Press Diviz, 2014)

Szellemileg leépült idősök gondozása: Tegyük könnyebbé az együttélést! / Jane Cars, Brigitta Zander (Bp. Animus, 2009 sorozat: Önsegítő könyvek)

Elméleti és gyakorlati ismeretek idősök és fogyatékkal élők otthonukban történő gondozásához laikus segítők számára / szerk. Cibere Ibolya, Rácz Andrea

Debrecen, Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitikai Tanszék, 2014

*„Az út, amelyen a demencia végigvezeti a beteget és a családot, ki van köveze stresszel, kétségbeeséssel és érzelmek kevert és gyakran változó elegyével.”
(Juhász Ágnes)*

A gondozó családok támogatásának lehetőségei és nehézségei a demenciával élő idősök segítésében /
előadó: Dr. Szabó Lajos, Megöregedni ma konferencia, 2016

*“Úgy bánjatok az emberekkel,
ahogy akarjátok, hogy veletek is
bánjanak.” (Lk 6.31)*

<http://demografia.hu/hu/letoltes/eloadasok/Megoregedni-ma-konferencia-2016/Szabo.pdf>

(letöltés: 2018.12.19.)

Idősgondozás a családban – a gondozó családtagok helyzete a mai Magyarországon / Rubovszky Csilla
(Magyar valóság, esély 2017/4)

http://www.esely.org/kiadvanyok/2017_4/ATT03696.pdf

(letöltés: 2018.12.28.)

Alzheimer a családban - Segítség a mindennapi nehézségek megoldásához családtagoknak, barátoknak, gondozóknak / Patricia R. Callone, Connie Kudlacek (Bp., Zafir Press. , 2011.)

Alzheimer-kór: így kezelje jól: Segítő tanácsok a családtagoknak, gondozóknak / Kéky Kira, 2013. január 30.

https://www.hazipatika.com/napi_egeszseg/alzheimer/cikkek/o_es_en_egyutt_jobb/alzheimer-kor_igy_kezelje_jol/20100413162616?utm_source=hirkereso.hu&utm_medium=www&utm_campaign=hirkereso_20110412&utm_source=hirkereso.hu&utm_medium=www&utm_campaign=hirkereso_20110412

<http://otthonibetegapolas.hu/otthoni-betegapolas/cikkek> **A szociális gondozó tevékenysége, Az otthoni betegápolás nehézségei, Tudnivalók a szociális**

gondozásról, Az otthoni ápolás legfontosabb kellékei, Otthonápolás a rehabilitációs időszakban, Néhány szó az otthoni betegápolásról, A magánápolók hálás munkája, Az idős gondozásról néhány szó, Néhány szó az idősotthonokról, Az idősotthoni ápolókról...(2014) témákban.

Munkaviszonyra alakulhat az otthonápolás, megemelkedhet az ápolási díj - A civilek üdvözlik a szaktárca javaslatát / MTI, 2010.01.11.

<http://www.jogiforum.hu/hirek/22343>

Szellemi leépülés és életmód - Mindenütt jó, de legjobb otthon / Dr. Dinya Zoltán, pszichiáter főorvos

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/17001/mindenutt-jo-de-legjobb-otthon>

Higiénia és testápolás a demens betegeknél - Hogyan segítsen a fürdésnél? / Dr. Árki Ildikó, házi orvos, 2018.11.25

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/20373/demens-betegek-higienia>

A házi orvos szerepe a demens beteggel és a hozzátartozókkal való kommunikációban / Korszerű Kaleidoszkóp - Kovács Györgyi Beáta 2016;2(2)

<http://www.elitmed.hu/kiadvanyaink/korszeru-kaleidoszkop/a-haziorvos-szerepe-a-demens-beteggel-es-a-hozzatartozokkal-valo-kommunikacioban--14674>

(regisztrációhoz kötött)

Útmutató a demens betegek viselkedésbeli változásaihoz / Dr. Árki Ildikó, házi orvos

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/20372/utmutato-a-demens-betegek-viselkedesbeli-valtozasaihoz>

Nem vagyok beteg, nincs szükségem segítségre! : hogyan segítsünk a mentális betegségben szenvedőknek a kezelés elfogadásában? / Xavier Amador; Budapest: Lélekben Otthon K., 2008.

Tanácsok demens betegek gondozásához / Dr. Dinya Zoltán, pszichiáter főorvos, 2018.09.04

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/22520/tanacsok-demens-betegek-gonдозasahoz>

Demens beteg gondozása - Az orvos válaszol / WEBBeteg, 2012.12.09

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/betegapolas/11398/demens-beteg-gonдозasa>

100 jó tanács Alzheimer-kórral élőknek és gondozóiknak / Patricia Callone (Bp., Zafír Press. , 2010.)

300 jó tanács Alzheimer-kórral élőknek és gondozóiknak / Patricia Callone (et.al.) (ford. Békási Sándor és Zsarnóczay Attila)

Bp., Zafír Press, cop. 2013

Öregedő agy, idősödő elme, örökifjú(?) lélek: „könnyített” alapismeretek egészségügyisek,

érdeklődők és érintettek számára / Rajna Péter (Bp. MultiArt Produkciós Kft., 2006)

Bevezetés a házi ápolás világába / Horváth Mária (Dunaszerdahely, Liliium Aurum, 2010.)

Betegápolás otthon, A beteg lelke is ápolásra szorul / Mucha Márkné

http://www.vital.hu/themes/sick/otthoni_apolas.htm

III. 2. HÁZI BETEGÁPOLÁS, OTTHONI SZAKÁPOLÁS

A demens, szellemileg leépült beteg ellátása / Nurse Háziápolási Szolgálat, 2012.05.29

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/betegapolas/11352/demens-beteg-ellatasa>

Demencia a mindennapi gyakorlatban / Korszerű Kaleidoszkóp - 2016;2(2) Kovács Tibor

<http://www.elitmed.hu/kiadvanyaink/korszeru-kaleidoszkop/demencia-a-mindennapi-gyakorlatban-14665/>

(regisztrációhoz kötött)

Ki segíthet a beteg hozzátartozó otthoni ápolásában? / Balogh Mária, 2018.03.07

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/betegapolas/18054/segitseg-beteg-hozzatartozo-otthoni-apolasaban>

Házi betegápolás, otthoni szakápolás... - Milyen lehetőségek vannak? / Czibere Anikó, újságíró évszám?

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/egeszseges/8405/hazi-betegapolas-otthoni-szakapolas>

Demencia-szakápolás: érezni, érteni, tudni! / Juhász Ágnes (Bp., Balassi 2018.)

Memóriaőrző: útmutató a demenciával élő betegek gondozásához / Juhász Ágnes (Bp., Balassi, cop. 2014)

Ápolás, mint hivatás / Pócze Istvánné (S.I) : (s.n.) 2008)

Betegágyak őrői / Szekszárdi Mikós (Bp., Medicina, 2016)

Mikor szakápoló, mikor gondozó? / Nurse Háziápolási Szolgálat, 2013.06.14

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/betegapolas/14494/mikor-szakapolo-mikor-gonozo>

Otthoni szakápolás: változásra van szükség! / Tóth András, 2012. 06. 07.

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/betegapolas/13198/az-otthoni-szakapolas-helyzete>

Otthon, keserédes otthon - Kedvezőtlen változások az idősellátásban / Fülöp Zsófia 2016/8. (02. 25.)

<https://magyarnarancs.hu/riport/otthon-keseredes-otthon-98349>

(letöltés: 2018.12.29.)

Előtérben az otthoni betegápolás / Nurse Háziápolási Szolgálat, 2011.03.02.

https://www.webbeteg.hu/cikkek/betegapolas/10477/otthoni_betegapolas

Melyek az otthoni szakápolás igénybevételének feltételei? Milyen ellátások nyújthatóak az otthoni szakápolás keretében? Mennyi időre rendelhető otthoni szakápolás? Otthoni hospice ellátás Ki rendelhet el otthoni hospice ellátást és mennyi időre? Milyen feladatok végezhetőek az otthoni hospice ellátás keretében? (Forrás: www.oep.hu letöltés: 2018.12.28.)

Otthonápolás / Kistekei Térségi Egészségfejlesztési iroda TÁMOP-6.1.2/LHH/11-B-2012-0002 keretében

http://efi.kistelekmed.hu/letoltes/17_otthonapolas.pdf

(letöltés: 2018.12.28.)

Problémás az otthoni szakápolás / HáziPatika, 2018. április 21.

https://www.hazipatika.com/napi_egeszseg/otthonapolas/cikkek/problemas_az_otthoni_szakapolas/20180420133554

(letöltés: 2018.12.28.)

Tájékoztató házi segítségnyújtást érintő 2017. évi változásokról / Emberi Erőforrások Minisztériuma, Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság, 2017

https://tamogatoweb.hu/letoltes/2017_05_18_hsg_tajekoztat%C3%B3_frissített.pdf

(letöltés: 2018.12.28.)

Házi segítségnyújtás és a gondozási szükséglet megállapítása / Nagy Edina, Meleg Sándor, 2017.02.27.

http://www.tamogatoweb.hu/irasaink/hsg_gszv_20170227.pdf

(letöltés: 2018.12.28.)

Házi segítségnyújtás - Gyakran Ismételt Kérdések / Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal

http://szocialisportal.hu/documents/10181/62180/gyik_hsg_2016_05_03.pdf/fb34766d-1a79-414d-915c-334060734255

(letöltés: 2018.12.28.)

Enyhe kognitív zavar felmérése és ellátása a mindennapi gyakorlatban / Korszerű Kaleidoszkóp - 2017;3(2)Torzsa Péter

<http://www.elitmed.hu/kiadvanyaink/korszeru-kaleidoszkop/enyhe-kognitiv-zavar-felmerese-es-ellatasa-a-mindennapi-gyakorlatban-15278/>

(regisztrációhoz kötött)

Demens személyek és gondozóik által megélt stressz és a megküzdési stratégiáikat javító beavatkozások hatékonysága / Korszerű Kaleidoszkóp - 2016;2(2)Kazai Anita

<http://www.elitmed.hu/kiadvanyaink/korszeru-kaleidoszkop/demens-szemelyek-es-gondozoik-altal-megelt-stressz-es-a-megkuzdesi-strategiaikat-javito-beavatkozasok-hatekonysaga---az-attekinto-kozlomenyek-attekint/> (regisztrációhoz kötött)

A demens személyeket gondozó családok terhelődése, szerepfeszültsége a gondozottak kognitív leépülése mentén / Kiss Gabriella (Erdélyi Társadalom, 15 (2), 2017, doi: 10.17177/77171.203)

<http://www.erdelyitarsadalom.ro/files/et31/et-bbu-31-07.pdf> (letöltés: 2018.12.19.)

Demens beteg ellátása családban és intézményben / 2017. november 1.

<https://diagnozisaalzheimer.wordpress.com/2017/11/01/demens-beteg-ellatasa-csaladban-es-intezmenyben/> (letöltés: 2018.12.29.)

III.3. DEMENS BETEGEK A SZOCIÁLIS ELLÁTÓ RENDSZERBEN

Idősothtonok: hol töltsém idős éveimet? / Péntek Beáta, Zoltán László (Budapest: SpringMed, cop. 2008)

Jó gyakorlatok az idősellátás területén / előadó: Dr. Örkényi Anna, 2015

http://www.szentlorinc.hu/data/palyazatok/AROP_1A3/kerekasztal/20150804/idosellatas_jogyakorlatok_20150804.pdf (letöltés: 2018.12.28.)

*„Az öregek, ha egymás közt vannak,
nem is olyan öregek.” (Gabriel
García Márquez)*

Amikre a szakirodalom nem készít fel... / 2016.
augusztus 28.

<https://diagnozisaalzheimer.wordpress.com/2016/08/28/amikre-a-szakirodalom-nem-keszit-fel/> (letöltés: 2018.12.29.)

Idősellátás kérdőjelekkel / Szabó Lajos (Műhely,
esély 2013/4)

http://www.esely.org/kiadvanyok/2013_4/szabol.pdf
(letöltés: 2018.12.28.)

Demens betegek ellátásának körülményei,
módszerei egy kérdőíves kutatás eredményeinek
tükrében - tanulmány / Gyarmati Andrea XI. évf. 1.
szám, 2012.

Demensek a szociális ellátó rendszerben / Gyarmati
Andrea (In Kapocs, 45. szám, 36–47. p. 2010)

Gondoskodás, gondozás, ellátás, szolgáltatásnyújtás
intézményi keretek között / Tamás Béláné (NSZFI,
évszám?)

http://kepzevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/2_1853_017_100930.pdf (letöltés: 2018.12.29.)

Az időskori demencia, mint ellátási kihívás / Szabó
Lajos (Szociális Menedzser, 2009/5. 9–12. p)

Együtt a demens beteggel a gondozói szerepek labirintusában / Kiss Gabriella (Kharon tanulmány Thanatológiai szemle 2017/3)

Demens idők ellátásának irányelvei / Jeszenszky Zita

http://www.ncsszi.hu/download.php?file_id=1219

Demencia ápolási, gondozási protokollja. Korlátozó intézkedési terv / Felülvizsgálta: Szondy Lilla (Dunaharaszti, 2017. 05.02.)

https://www.orchideaotthon.hu/demencia_apolasi_gondozasi_protokollja_korlatozo_intezkedesi_terv/
(letöltés: 2018.12.19.)

Mentálhigiéné és segítő hivatás: fejezetek az elmélet és a gyakorlat területeiről / Kiss Enikő, Sz. Makó Hajnalka (Pécs, Pro Pannonia, 2013)

Segítő találkozások mentálhigiéné szemléletben: esetgyűjtemény / Semsey Gábor, Tésenyi Tímea, Pilinszki Attila (Budapest: SE EKK Mentálhigiéné Int. : Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány, 2012.)

Az ápolás, mint hivatás: magatartástudományi elemzés / Piczil Márta, Pikó Bettina (Szeged: JATE Press, 2012)

Módszertani Hírlevél / Pszichiátriai Betegek Otthona, Szentgotthárd 2015. december

<http://docplayer.hu/13480629-Pszichiatricai-betegek-otthona-szentgotthard-modszertani-hirlevel-2015-december.html>

(letöltés: 2018.12.28.)

A mentálhigiéné szemléleti és gyakorlati kérdései: újabb tanulmányok / Buda Béla (Budapest, Animula, 2007)

5 érv, hogy még ma menj el meglátogatni az otthonban élő rokonodat! / 2015. július 2.

<https://diagnozisaalzheimer.wordpress.com/2015/07/02/5-erv-hogy-meg-ma-menj-el-meglatogatni-az-otthonban-elo-rokonodat/>

5 tanács a látogatókhoz / 2015. augusztus 20.

<https://diagnozisaalzheimer.wordpress.com/2015/08/20/5-tanacs-a-latogatokhoz/>

(letöltés: 2018.12.29.)

Idősek otthona. Ahol átértékelődik az idő / 2015. augusztus 3.

<https://diagnozisaalzheimer.wordpress.com/2015/08/03/ahol-aterterkelodik-az-ido/>

(letöltés: 2018.12.29.)

Idősek otthona. A leggyakrabban hallott kifogások / 2015. július 13.

<https://diagnozisaalzheimer.wordpress.com/2015/07/13/a-leggyakrabban-hallott-kifogasok/>

(letöltés: 2018.12.29.)

Demens betegek fejlesztő mozgásterápiája / Jónásné Sztruhár Izabella (Budapest: Főv. Önkormányzat Idősek Otthona Módszt. Oszt., 2010.)

Memóriajátékok memóriabetegeknek: mentálisan hanyatló betegek foglalkoztató munkafüzete III.: [munkafüzet enyhe és középsúlyos memóriabetegeknek, valamint súlyos demenciában szenvedőknek] / Kosztáné Hadházi Tünde (Petőfibánya, Dobrocsi T.,2014)

A haldokló beteg ellátásának lehetősége idős bontakozás otthonában: oktatói segédanyag / Hüttneré Szabados Mária (Budapest, Nemzeti Család- és Szociálpolitika Intézet, 2014)

Demens betegek gondozása, demens részleg fejlesztésének lehetőségei Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzat Őszi Napsugár Otthonában / Krajnyákné Papp Henrietta

<http://midra.uni-miskolc.hu/document/23564/18232.pdf>

(letöltés: 2018.12.19.)

Geriátriai-gondozás / Szélvári-Ágnes-előadása 2018.
09. 06

<http://csot.semmelweis.hu/wp-content/uploads/2018/09/12.-Sz%C3%A9lv%C3%A1ri-%C3%81gnes-Geri%C3%A1triai-gondoz%C3%A1s.pdf>

(letöltés: 2018.12.19.)

Ki gondozható az idősök otthonában? / Emberi Erőforrások Minisztériuma, Idősök Otthona 2015.

<http://www.msmke.hu/hatu/idot2015.pdf>

(letöltés: 2018.12.19.)

„Sírva jössz a világra és körülötted mindenki mosolyog. Igyekezz úgy élni, hogy mosolyogva távozzál, és körülötted mindenki sírjon.” (Hindu közmondás)

III.4. PALLIATÍV GONDOSKODÁS, ÉLETVÉGI KÉRDÉSEK

Segítség a végső úton – hospice / Singer Magdolna
<http://www.vital.hu/hospice-ellatas>

Mindhalálíg méltósággal / Marie de Hennezel ford.
Barabás József (Bp. Európa, 2007)

Méltóságterápia- Utolsó szavak az utolsó napokra
/Harvey Max Chochinov (Magyar Hospice Alapítvány 2014)

Betegápolás az utolsó pillanatig / Mucha Márkné, dr.
Fáy Tamásné, (Magyar Ápolási Egyesület, 2006)

<http://www.vital.hu/themes/sick/apolas1.htm>

Cselekvő csend / Singer Magdolna (2005, 2008)

<https://doksi.hu/get.php?lid=5246>

Mire is van szüksége a távolodónak? / Tremkó Mariann, 2018.03.28

<http://www.elitmed.hu/ilam/hirvilag/mire-is-van-szuksege-a-tavolodonak-15342/>

Mert egyszer meghalunk: az orvostudomány, és ami a végén számít / Atul Gawande, (Bp., Tericum, cop. 2015)

Végősig kíséрни! Tanácsadó füzet súlyos betegségben szenvedők hozzátartozóinak / Magyar Hospice-Palliatív Egyesület, 2015

<https://hospice.hu/docu/Vegsokig-kiserni.pdf>
(letöltés: 2018.12.19.)

A hospice szolgálata a demens betegek között / 2010.09.14.

<http://docplayer.hu/47290256-A-hospice-szolg-alata-a-demens-betegek-kozott.html>

(letöltés: 2018.12.19.)

Otthoni szakápolás és hospice ellátás / Dr. Türk Bernadett (Észak-alföldi Területi Hivatal Nyíregyháza 2013. május 16.)

<http://www.eualapellatas.hu/wp-content/uploads/2014/04/otthoni-szak%C3%A1pol%C3%A1s-%C3%A9s-hospice-ell%C3%A1t%C3%A1s.pdf>

(letöltés:2018.12.28.)

Otthoni szakápolás és hospice ellátás az azonosságok és különbségek tükrében / Schaffer

Judit (Kharon tanulmány Thanatológiai szemle 2009/1)

http://epa.oszk.hu/02000/02002/00031/pdf/2009-1_schaffer-otthoni.pdf (letöltés: 2018.12.28.)

Otthoni szakápolásban és hospice – ellátásban részesülő betegek hozzátartozóinak megküzdési stratégiái / Babarci Ágnes (XVIII. Otthoni Szakápolási Kongresszus előadások anyagai 2016. október 13-15. Visegrád)

http://mohe.hu/files/download/rendezvenyek/xviii_otthoni_szakapolasi_kongresszus_eloadasok_anyagai/babarci_agnes_otthoni_szakapolasban_hospice_ellatasban_reszesulo_betegek_hozzatartozoinak_megkuzdesi.pdf (letöltés: 2018.12.28.)

Az ellátás megtagadásának és visszautasításának joga / Barbelyné Dr. Niertit Annamária

http://mohe.hu/files/download/rendezvenyek/xviii_otthoni_szakapolasi_kongresszus_eloadasok_anyagai/barbelyne_dr_niertit_annamaria_az_ellatas_megtagadasanak_es_visszautasitanak_joga.pdf

(letöltés: 2018.12.28.)

Sorsok: életutak interjúk, segítő beszélgetések / Horváthné Zsani Magdolna (Miskolc, Z-Press, 2008)

Létezik-e jó halál? / Hegedus Katalin (Oriold és Társai Kft, 2017.)

Dr. Hegedűs Katalin: A haldoklók nem a haláltól félnek a legjobban (hospice) - Beszélgetés Dr. Hegedűs Katalinnal a Létezik-e jó halál? című könyv

*„...Most vár valahol megfáradtan
Nem kér sokat csak keveset
Hát szaladj hozzá, mondj egy jó szót
Egy vigasztaló kedveset
Tán még lehet, tán még lehet.*

*Amit akkor elfelejtettél
Talán még jóvá teheted
Hát menj, rohanj és simogasd meg
A téged védő két kezet
Amíg lehet, amíg lehet.*

*Bárhol is vagy, hát fordulj vissza,
Az ember másként nem tehet
És csókj meg amíg nem késő
Azt az áldott édes szívet
Ha még lehet, ha még lehet.”
(Kibédi Ervin: Ahogy a napok
rövidülnek...)*

szerzőjével eutanáziáról és a beteg idős emberek gondozásáról / Elek Dóra, 2017. Június 19.

<https://www.nlcafe.hu/egeszseg/20170619/dr-hegedus-katalin-letezik-e-jo-halal/>

Társadalmunk halálhoz való viszonya / Limpár Imre (Khanrón Thanatológiai Szemle 2009/1)

Segítőként a halálos ágynál - Felismerések a halál folyamatáról / Werner Huemer (Grál-világa Magyarországi Alapítvány, 2010)

A haldokló beteg ápolása, az elhunyt ellátása / Sipos Ilona Magdolna - 2010

<https://doksi.hu/get.php?lid=23161>

Együtt az eltávozottal / Polcz Alaine (Jelenkor Kiadó Kft. 2009)

Vigasztalódás a gyászban: a haláleset és válás utáni veszteség feldolgozása / Singer Magdolna.

(2. kiad. Budapest, Jaffa 2016)

Gyász, krízis, trauma és a megküzdés lélektana / Kiss Enikő Csilla, Sz. Makó Hajnalka (Pécs: Pro Pannonia, 2015)

A hospice ellátás azt hirdeti: még élünk! / OrientPress Hírügynökség (OPH) 2014. október 25.

“Biztos vagyok abban, hogy sem távolság, sem halál, avagy távollét szét nem választhatja azokat, kiket egy lélek éltet, egy szeretet fűz össze.” (Szt. Bernát)

<https://www.orientpress.hu/cikk/a-hospice-ellatas-azt-hirdeti-meg-elunk>

Halál Kávéház. Egy új mozgalom a halálról való diskurzus előmozdítására./ Nemes László: (Kharón Thanatológiai Szemle, 2014; 18 (1): 42-49.)

Menedék: a miskolci Hospice Ház / B. Tóth Erika Nyékládháza, B. Tóth Erika, 2013

IV. KÜZDELEM AZ EGÉSZSÉGÉRT

Egészség 60 felett / Gustavo Villalobos, Myriam Canas (Pécs, Alexandra, 2007. sorozat: Egészségkönyvtár)

Isten Hotel - Gyógyító figyelem a modern orvoslásban / Victoria Sweet (HVG Könyvek, 2014)

Tangó & Dió - Táncsal az Alzheimer-kór ellen / Dr. Nyéki Gabriella (magánkiadás 2016)

Jó formában hatvan fölött (Éljen teljes életet időskorban is!) - Reader's Digest Kiadó Kft. 2012

Minden évvel fiatalabb - a sportos, edzett és szexi férfi, 50 fölött / Chris Crowley, Henry S.

(2. kiad. Budapest: Park, cop. 2014.)

Boldogság hatvan fölött: Második féldő II. / Bagdy Emőke (Budapest, Kossuth: Mojzer, 2017.)

Enzimekkel az öregedés ellen - 100 évig élni / Bernd Milenkovics (Saxum Kiadó2008)

Veszedelmes vitaminhiány: az idegek és az immunrendszer hatékony erősítése: védelem a rák, a szív- és érrendszeri megbetegedések, valamint az időskori demencia ellen /Andreas Jopp, (Bp., Bioenergetic, 2009.)

Szerencsés esetben a legtöbb ember születésekor készen, teljesen és egészben megkapja életének egyik legnagyobb ajándékát: az egészségét. Hogy kincs és hogy mekkora kincs is, azt az idő előrehaladta világítja meg. Egészségünk óhatatlanul a sérülés kockázatának volt, van és lesz is kitéve, ezért az ajándék megtartásáért, értékéért és javulásáért küzdenünk kell.

„A fiatalság mércéje nem az életkor, hanem a szellem és a lélek állapota: az akarat- és képzelőerő, az érzelmek intenzitása, a jókedv és a kalandvágy győzelme a lustaságon.”
(Albert Schweitzer)

Tudományos bizonyíték híján is valószínűsíthető, hogy egészséges életmóddal megelőzhető a betegség. Az egészséges étrend, a rendszeres testmozgás, a társasági élet aktivitásának megőrzése és a különféle fejtörők, társasjátékok valamelyest csökkentik a betegség kialakulásának veszélyét.

A piracetam klinikai hatékonysága kognitív károsodásban: metaanalízis / Tony Waegemans et.al. (Bp., Literature Medica, 2004)

Hogyan kapcsolódik egymáshoz a demencia és a magas vérnyomás? / Dr. Bessenyei Mónika, neurológus

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/magasvernyomas/7209/hipertonia-es-demencia>

Egészség 60 év felett / Kasznár Veronika Katalin (Alexandra Kiadó 2007)

Szép Ezüstkör - Fiatalosan a természetgyógyászat segítségével / Temesvári Gabriella (Bio Ter BT. 2001)

“Alzheimer nem a normál velejárója az öregedésnek – és meg tudjuk gyógyítani” / Samuel Cohen 2015. október 6.

<https://diagnosisaalzheimer.wordpress.com/2015/10/06/egy-ujabb-ted-eloado-foglalkozik-a-betegseggel/>

(letöltés: 2018.12.29.)

Tartsd az agyad fiatalon! / Lawrence C. Katz (La Ventana kiadó 2003)

Agytréning: harmónia fényel, hanggal / Kevevári M. Katalin, Dallos Jenő (Budapest: Szabad Föld, 2004.)

„Ha valaki úgy esik ki a munka hierarchiájából, hogy nincs valamilyen mániája, amit akár napi nyolc órát tudna csinálni jó kedvvel, akkor nagy bajban lesz. „ (Vámos Miklós)

Agytorna? Agytorna! 2016. augusztus 16.

<https://diagnozisaalzheimer.wordpress.com/2016/08/16/agytorna-agytorna/>

(letöltés: 2018.12.29.)

Öregség öregedés nélkül / Rudi Westendorp (Libri Könyvkiadó 2016)

A fiatalság megőrzésének titkai - Bevált receptek és mentális technikák / Kurt Tepperwein (M-érték Kiadó Kft. 2012)

12 szabály az élethez: így kerüld el a káoszt! / Jordan B. Peterson (2. jav. kiad, Budapest : 21. Század K., 2018.)

Hogy ne halj meg - Tudományosan bizonyított módszerek, amelyekkel megelőzhetjük és visszafordíthatjuk a betegségeket / Michael Greger - Gene Stone (Édesvíz Kiadó, 2016)

Idősen is fitten és szellemileg frissen: lépések az aktív időskorért: Menta 50+ kézikönyv / Gert Lang (Nagykovácsi, Trebag Kft. 2014)

Jó formában hatvan fölött: éljen teljes életet időskorban is! / Vajda Zsuzsanna, Budapest: Reader's Digest K., 2013)

Gyógyító médium: a krónikus és gyógyíthatatlan betegségek mögött rejlő titkok / Anthony William (Budapest: Édesvíz, 2018)

A krónikus betegségek lélektana: válság és megújulás / Pintér Judit Nóra (Budapest, L'Harmattan, 2018.)

Tartsa frissen elméjét: hasznos tanácsok mindenkinek / Lynn Lewis, Budapest, Tarsago, 2018)

„Hogyan készülök fel az Alzheimerre” / Alanna Shaikh
2016. augusztus 19.

<https://diagnozisaalzheimer.wordpress.com/2016/08/19/alanna-shaikh-hogyan-keszulok-fel-az-alzheimerre/>

(letöltés: 2018.12.29.)

Hogyan maradjunk normálisak? / Philippa Perry; Marcia Mihotich, Budapest: HVG Kv., 2017)

„Ami természetes az nem árthat” – és ha mégis? / Hetyésy Katalin (Petz Aladár Megyei Oktató Kórház, Győr Minőségirányítás Központi Laboratórium)

http://mohe.hu/files/download/rendezvenyek/xviii_otthoni_szakapolasi_kongresszus_eloadasok_anyagai/dr_hetyesy_katalin_ami_termeszetes_az_nem_arthat.pdf (letöltés: 2018.12.28.)

Mentálhigiéné / Nagyné Tarjányi Judit (Budapest: Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal, 2017)

*„A lélek éppúgy lehet beteg, mint a test. Csakhogy a lélek nem tűri oly bambán a szenvedést, mint a test; a test nem támogatja a lelket, mint ahogy a lélek támogatja a testet.”
(Honoré de Balzac)*

Mentálhigiéné / Jereb Katalin (Gödöllő: SZIE GTK Pályatervezési és Tanárképző Int., 2010.)

A zene hatása demens betegekre / Toshio Mitsutomi 2016. augusztus 22.

<https://diagnozisalzheimer.wordpress.com/2016/08/22/a-zene-hatasa-demens-betegek-re-toshio-mitsutomi/> (letöltés: 2018.12.29.)

Zeneterápia - Visszahozza az Alzheimer-kóros betegeket az életbe/ Dr. Kerekes Éva, neurológus és gyermekneurológus 2018.12.02

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/demencia/23354/zeneterapia-es-alzheimer>

Idősek és a Zene / előadó: Bagyinszki Zoltánné (Budapest, 2012. október 9.)

http://szeretotthonok.hu/adat/dokumentumtar/hu/227_Szakmai_Nap_SAO_2012.10.09._-_IdOasek_iUs_a_zene_elOaadiAsanyag.pdf (letöltés: 2018.12.19.)

Miért segíthet az éneklés a demenciában szenvedőknek? / Catherine Loveday 2016. szeptember 10.

<https://diagnozisalzheimer.wordpress.com/2016/09/10/catherine-loveday-miert-segithet-az-enekles-a-demenciaban-szenvedoknek/> (letöltés: 2018.12.29.)

Éhezhet-e az agyunk? TÉT Platform Egyesület, 2015.09.22.

<http://www.egeszsegtukor.hu/ferfitukor/ehezhet-e-az-agyunk.html>

Maximális fittséggel a szellemi frissességért /
Magyar Adrienn 2018-06-06

<https://mindsetpszichologia.hu/2018/06/06/maximalis-fittseggel-a-szellemi-frissesseget>

Foglalkoztató terápia / 2015.10.24

<https://idosgondozas3.webnode.hu/news/foglalkoztato-terapia/>

(letöltés: 2018.12.29.)

Játékok a mentális egészségünkért. Mentálisan hanyatló betegek foglalkoztató füzeté / Kosztáné Hadházi Tünde (Il., Creo, Budapest 2012.)

A gyógyító mozgás művészete. Madzsar Alice emlékének. / Zaletnyik Zita, Repiszky Tamás (Budapest, Semmelweis Kiadó 2012.)

„Demenciajárvány” és testedzés / New England Journal of Medicine, 2013. november / Dr. Apor Péter, 2014. augusztus 07.

http://otszonline.hu/geriatria_osszefoglalo_kozlemeny/cikk/demenciajarvany_es_testedzes

5 tipp a demencia megelőzésére / Bánszegi Rebeka 2017-07-16

<https://mindsetpszichologia.hu/2017/07/16/5-tipp-a-demencia-megelozesere/>

A zene hatása a kognitív képességekre

http://www.elitmed.hu/ilam/hirvilag/_b_a_zene_hatasa_a_kognitiv_kepessegekre_b_4914/

Játékkal küzdenek az időskori demencia ellen /

Sági Gyöngyi, 2016.05.06.

<https://bitport.hu/big-data-megaprojekt-lehet-a-sea-hero-quest-bol>

Mobiljátékkal a demencia ellen / Euronews 30/11/2016

<https://hu.euronews.com/2016/11/30/mobiljatekkal-a-demencia-ellen>

Így győzheti le a virtuális valóság a demenciát / Tonight | 2017. január

<https://www.gamestar.hu/extralife/virtualis-valosag-vr-demencia-223842.html>

Mobil applikációval a demencia ellen / Temesvári Csilla 2016.05.26. 17:35 Fókusz

rtl.hu/rtlklub/fokusz/mobil-applikacioval-a-demencia-ellen

Játszva küzdhetünk a demencia ellen / Wagner Bea 2016.05.23

<http://rtl.hu/rtlklub/hirek/jatszva-kuzdhetunk-a-demencia-ellen>

*„Étked váljék gyógyszereddé, s
gyógyszered legyen az étked”
(Hippokratész)*

Orvosi távfelügyeleti rendszer segíthetné a hazai idősgondozást / Illyés András 2008. november 25.,

http://oe.vm03.rufftech.hu/cikk/0848/732482/20081124_tavfelugyeleti_rendszer_otthonapolas_betegellatas_batsy_2.htm

eVITA STRATÉGIAI KUTATÁSI TERV - Életvitelt segítő infokommunikációs technológiák és alkalmazások - eVITA Nemzeti Technológiai Platform (Budapest, 2010. december)

<http://nih.gov.hu/download.php?docID=22907>

Az Alzheimer Café mint lehetőség az egészségügyi kultúra területén / Korszerű Kaleidoszkóp - 2016;2(2)Menyhárt Miklós

<http://www.elitmed.hu/kiadvanyaink/korszeru-kaleidoszkop/az-alzheimer-cafe-mint-lehetoseg-az-egeszsegugyi-kultura-teruleten--14673/>

(regisztrációhoz kötött)

Az időskori táplálkozás - tanulási képesség /Alzheimer-betegség/ Abay Gizella 2012.05.28

<http://www.idostanulas.eoldal.hu/cikkek/hallgatoimunkak/szakirodalmi-szemle/abay-gizella--az-idoskori-taplalkozas---tanulasi-kepesseg--alzheimer-betegseg-.html>

Anti-Alzheimer kúra: táplálkozással a feledékenység ellen / Jürgen Vormann, Klaus Tiedermann, (Bp.,

Central Kv., 2016, cop. 2014. sorozat: Nők lapja
egészség könyvek)

Az időskor és étrendje / Dr. Jávor Tibor - Ternér
Kornélia (White Golden Book KFT. 2002)

Idősek táplálkozása: több fűszer, sok folyadék/
WEBBeteg

<https://www.webbeteg.hu/cikkek/fogyokura/1926/idosek-taplalkozasa-tobb-fuszer-sok-folyadek>

Diétáskönyv / Zajkás G. (Medicina Könyvkiadó Rt.,
Budapest 2007)

Egyre több kutatás bizonyítja, hogy a mentális zavarok, a szellemi leépülés nem kizárólag az agy betegségei, hanem részben a nyugati életmód és táplálkozás okozta magas gyulladásszint és inzulinrezisztencia következményei.

V. A DEMENS SZEMÉLY JOGAI

ETIKAI KÉRDÉSEK, ÁLTALÁNOS JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET

„Méltóképpen idős korban” projekt / Dr. Borza Beáta (Bp., Országgyűlési Biztos Hivatala, 2011.)

Gondnokság és emberi jogok Magyarországon: a gondnokság jogintézményének és gyakorlatának elemzése / Központ a Mentális Sérültek Jogaiért Alapítvány. (Bp., MDAC, 2007.)

„Beteg jogaink – egészséges méltóság” - Betegjogi projekt / Dr. Borza Beáta 2012. február , A J B Projektfüzetek 2012/2

http://www.parlament.hu/irom39/06102/pdf/ajb_betegjogi_projekt_2012.pdf

(letöltés: 2018.12.28.)

Az ellátás megtagadásának es visszautasításának joga / Barbelyné Dr. Niertit Annamária

http://mohe.hu/files/download/rendezvenyek/xviii_otthoni_szakapolasi_kongresszus_eloadasok_anyagai/barbelyne_dr_niertit_annamaria_az_ellatas_megtagadasanak_es_visszautasitanak_joga.pdf (letöltés: 2018.12.28.)

Az otthoni szakápolás jogszabályváltozásai a társadalombiztosítási finanszírozás tükrében 2010. és 2015. között / Dr. Kőrösi László, Országos Egészségbiztosítási Pénztár Általános Finanszírozási Főosztály, 2015

Jézus két parancsra szűkítette le valamennyi emberi kapcsolatokat szabályozó törvényt és jogszabályanyagot: az Isten és az embertársak szeretetére, melyet maga a kereszt is jelképez. Ha szeretjük a másikat, nyilván már nincs szükség további tiltó és részletező szabályok felsorolására.

Amíg azonban még úton vagyunk e kitűzött magaslatig, szükséges és fontos, hogy jogaink és kötelezettségeink együtt és egymással szemben is biztosítottak legyenek.

A demencia világában tapasztalható szerteágazó jogviszonyokra valamint a felmerülő jogvédelmi és etikai problémákra tekintettel jelen fejezet nagyban segít abban, hogy az érintett a jogok és kötelezettségekkel kapcsolatos kérdéseire megtalálja a választ, illetve segítséget nyújt ahhoz, hogy melyik jogszabályt kell alkalmaznia.

**A tartós gondozásra és segítségnyújtásra szoruló
idős emberek jogairól és felelősségéről szóló Európai
Charta**

<http://www.pestiut.hu/wp-content/uploads/2015/10/charta.pdf>

Speciális csoportok jogvédelme / Lőwné Szarka Judit
(Budapest, Országos Betegjogi, Ellátottjogi,
Gyermekjogi és Dokumentációs Központ, 2015.
január 08.)

http://www.ijsz.hu/UserFiles/lowne_szarka_judit_-_specialis_csoportok_jogvedelme.pdf

(letöltés:2018.12.28.)

**Szabályok, amiket nem szabad elfelejteni - Az
Alzheimer-kóros betege és ápolására vonatkozó
szabályozások /** Kiss Verus, 2012. március 27.

https://www.hazipatika.com/napi_egeszseg/alzheimer/cikkek/o_es_en_egyutt_jobb/szabalyok_amiket_nem_szabad_elfelejteni/20100413160113

Az idősekkel való visszaélések ellen / Forrás: Házi
Jogorvos

http://www.elitmed.hu/kiadvanyaink/ideggyogyaszati_szemle/az_idosekkel_valo_visszaeles_ellen_7200/

Tények az idősekkel való visszaélésekről / Fási
Katalin, 2012.05.28

<http://www.idostanulas.eoldal.hu/cikkek/hallgatomunkak/szakirodalmi-szemle/fasi-katalin--tenyek-az-idosekkel-valo-visszaelesekrol.html>

Levél a demens betegek érdekében / Feledékeny Emberek Hozzártatózóinak Társasága, 2010. január 10.

http://medicalonline.hu/eu_gazdasag/cikk/level_a_demens_betegek_erdekeben

Az idősotthonokban élő ellátottakra vonatkozó jogi ismeretek a gondozók és az ápolók körében / Mészáros Lászlóné Nővér - 2015;28(1)

http://www.elitmed.hu/kiadvanyaink/nover/az_idos_otthonokban_elo_ellatottakra_vonatkozo_jogi_ismeretek_a_gondozok_es_az_apolok_koreben_13647/

(regisztrációhoz kötött)

Betegjogok Magyarországon – szakdolgozat / Fehér Barbara, Miskolc, 2013.

<http://midra.uni-miskolc.hu/document/14345/6623.pdf>

(letöltés: 2018.12.28.)

Nyitott kérdések, nehéz döntések / Köbli Anikó, forrás: Neurológiai Praxis, 2018. július 06.

http://medicalonline.hu/gyogyitas/cikk/nyitott_kerdesek_nehez_dontesek

Az alapvető jogok biztosának jelentése az AJB-496/2016. számú ügyben / Előadó: dr. Kiss Bernadett, dr. Tóth Lívia, dr. Borza Beáta, dr. Csikós Tímea, Budapest, 2016. január

<https://www.ajbh.hu/documents/10180/2500969/Jelent%C3%A9s+egy+id%C5%91sotthon+vizsg%C3%A1lat>

%C3%A1r%C3%B3l+496_2016/9478680b-aa73-445d-
bb60-6f1c65634d51?version=1.0

(letöltés: 2018.12.28.)

Az időotthonokban lakók és dolgozók méltóságáért: az alapvető jogok biztosának az időotthonok működését érintő (helyszíni) vizsgálatairól / Borza Beáta, Csikós Tímea

Bp., Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, 2016

Tájékoztató házi segítségnyújtást érintő 2017. évi változásokról / Szociális és gyermekvédelmi Főigazgatóság (Emberi Erőforrások Minisztériuma

Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatások Főosztálya,
2017. április 19.)

https://tamogatoweb.hu/letoltes/2017_05_18_hsg_tajekoztato_frissített.pdf

(letöltés: 2018.12.28.)

Házi segítségnyújtást érintő jogszabály-változások / 2018. február 8.

<http://www.tamogatoweb.hu/index.php/hirek/napi-szocokos/183-hazi-segitsegnyujtast-erinto-jogszabaly-valtozasok>

(letöltés: 2018.12.29.)

Összefoglaló az Európai Emberi Jogi Bíróságnak a mentális sérültek jogaival kapcsolatos döntéseiről / Jan Fiala, Matthew Francis és Oliver Lewis

Budapest, Mental Disability Advocacy Center, MDAC,
cop. 2007

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A gondozottal együtt élő gondozók jogai (saját kezdeményezésű vélemény) / Előadó: Adam ROGALEWSK (2016/C 487/02)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016IE0941&from=CS>

(letöltés: 2018.12.19.)

ÁLTALÁNOS JOGSZABÁLYI HÁTTER

- 2015. évi CXXIII. törvény az egészségügyi alapellátásról
- 1997. évi CLIV. Tv. az egészségügyről
- 1997.évi XXXI. törvény A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 1997. évi LXXXI. törvény a társadalombiztosításról
- 9/1999. (XI.24.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról.
- 36/2007. (XII. 22.) SZMM rendelet a gondozási szükséglet, valamint az egészségi állapoton alapuló szociális rászorultság vizsgálatának és igazolásának részletes szabályairól
- 20/2006. (VII.26.) NM rendelet az otthoni szakápolási tevékenységről

-
- 60/2004. (VII.6) EsZCsM rendelet a pszichiátriai betegek intézeti felvételének és ellátásuk során alkalmazható korlátozó intézkedések szabályairól

 - 340/2007. (XII. 15.) Korm. rendelet a személyes gondoskodás igénybevételével kapcsolatos eljárásokban közreműködő szakértőkre, szakértői szervekre vonatkozó részletes szabályokról

 - Hospice minimumfeltételekről szóló rendelet (60/2003 ESZCsM rendelet módosítása: 1/2012 V.31. EMMI rendelet)

 - 2014.07.15 AB határozat az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény, valamint az egyes egészségügyi ellátások visszautasításának részletes szabályairól szóló 117/1998. (VI. 16.) Korm. rendelet egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességének vizsgálatáról (IV/2712/2012.)

 - 63/2011. (XI. 29.) NEFMI rendelet az egészségügyizsakdolgozók továbbképzésének szabályairól

 - 213/2007. (VIII. 7.) Korm. rendelet az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézetéről, valamint eljárásának részletes szabályairól

 - 74/2015. (III.30) Korm. rendelet a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalról

 - 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről

VI. INDA – MŰVEK

Kapaszkodó(k) - Gyakorlati tanácsok a demencia útvesztőjében 2. kiad./ Bp. Katolikus Szeretetszolgálat Alapítvány, 2017.

Közvetlen lakossági kommunikáció – Katolikus Szeretetszolgálat – Gyakorlati tanácsok a demencia útvesztőjében Kapaszkodó(k)

<https://aipm.hu/data/upload/files/palyazat/Katolikus%20szeretetszolgálat.pdf>

(letöltés: 2018.12.28.)

A demencia világa: Irodalmi áttekintés szakembereknek / Kecskés Andrea (Római Katolikus Egyház Szeretetszolgálat, 2015.)

INDA – Demenciáról másként: Demenciához kapcsolódó interprofesszionális szolgáltatások megalapozása TÁMOP – 5.4.12-14/1-2015-007 – előadásanyag / Ráczné Németh Teodóra (Bp., 2015. október 2.)

<https://slideplayer.hu/slide/11149219/>

(letöltés: 2018.12.28.)

A demencia barát közösség céljai – avagy hogyan tud a társadalom a mindennapokban megbirkózni a demencia egyre gyakoribb megjelenésével?

https://inda.info.hu/uploads/dokumentumok/demencia_barat_tars.pdf

(letöltés: 2018.12.17.)

Az INDA a „Demenciához kapcsolódó interprofesszionális szolgáltatások megalapozása” c. TÁMOP projekt, mely az Európai Unió és a Magyar Állam támogatásával valósult meg. Segítségével a demens személyek komplex gondozási lehetőségeire hívják fel a figyelmet, elsősorban a gondozók számára kínált képzési formák megmutatásával. Az INDA, mint mozaikszó az Interprofesszionális Nemzeti Demencia Alapprogram elnevezést takarja.

A Római Katolikus Egyházi Szeretetszolgálat öt intézménnyel közös konzorciumban és három együttműködő partnerrel valósítja meg a pályázatban foglalt célokat.

A program lényege, hogy mindazok, akiknek lehetőségük van rá, nyújtsanak segítséget az érintetteknek abban, hogy kellő tudással rendelkezzenek a korai felismeréshez, és ahhoz, hogy a megfelelő lépések megtételével kezelni tudják ezt a problémát.

A projekt eredményeként háromszáz magas szinten képzett munkatárs (mestergondozó) segítheti a továbbiakban a demens személyeket és az érintett családokat.

Az alábbiakban a programra vonatkozó és keretein belül publikált segítő műveket szedtük csokorba.

Interprofesszionális demens ellátás alternatívái /
Boga Bálint, Rettegi Zsolt (Római Katolikus Egyházi Szeretetszolgálat megbízásából a TÁMOP 5.4.12-14/1-2015-0007 pályázat keretében, Budapest 2015.)

Amit a demenciáról tudni érdemes / Reményi Viktória, 2014

<https://docplayer.hu/724147-Amit-a-demenciarol-tudni-erdemes.html>

Interprofesszionális együttműködési lehetőségek a szociális ellátásban

https://inda.info.hu/uploads/dokumentumok/ip_szocialis.pdf

(letöltés: 2018.12.28.)

Demenciához kapcsolódó interprofesszionális szolgáltatások megalapozása

https://inda.info.hu/uploads/content/117/fajlok/online_mediamegjelenesek_20150731.pdf

Gondozási környezet kialakítása

https://inda.info.hu/uploads/dokumentumok/gondozasi_kornyezet.pdf

(letöltés: 2018.12.30.)

Interprofesszionális idősgondozás / Dr. Egervári Ágnes

<https://docplayer.hu/9845747-Interprofesszionalis-idosgondozas-dr-egervari-agnes.html>

A házi orvosok szerepe és lehetőségei az időskori demenciák ellátásában / Dr. Heim Szilvia, PTE ÁOK, Családorvostani Intézet, Dr. Vajda Norbert (Interprofesszionális Demencia Alapprogram TÁMOP 5.4.12-14/1-2015-0007 keretében 2015. október)

https://inda.info.hu/uploads/dokumentumok/Haziorvosok_szerepe_web.pdf

(letöltés: 2018.12.12.)

Hozzá tartozói csoportok, egyéni támogatása intézményekben élők számára

inda.info.hu/uploads/dokumentumok/hozzatartozoi.pdf

(letöltés: 2018.12.19.)

Szolgáltatás elemei és szervezési lehetőségei / Skultéti József (Római Katolikus Egyházi Szeretetszolgálat TÁMOP-5.4.12-14/1-2015-0007 keretében)

https://inda.info.hu/uploads/dokumentumok/skulteti_jozsef.pdf

(letöltés: 2018. 12.29.)

Foglalkoztató, művészetterápiás és mozgásintervenciós programok demenciával élők számára / Almási Judit, Konta Ildikó, Mayer Richárdné (Budapest, 2015)

<https://inda.info.hu/uploads/dokumentumok/INDA%20M%C3%B3dszertani%20aj%C3%A1nl%C3%A1s%20>

Foglalkoztat%3%B3%20ter%3%A1pi%3%A1k%20
V%3%89GLEGES.pdf

(letöltés: 2018.12.19.)

Életvégi kérdések, palliatív gondoskodás

<https://inda.info.hu/uploads/dokumentumok/eletvegi.pdf>

(letöltés: 2018.12.28.)

A foglalkoztató terápiák helye és szerepe a demenciával élők ellátásában / Almási Judit TÁMOP-5.4.12-14/1

http://www.eeszi.hu/images/stories/2015/2015_kepzes/06.pdf

(letöltés: 2018.12.29.)

Interprofesszionális szemléletű demens ellátás alternatívái képzés előadásainak anyagai

http://www.eeszi.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=1093&Itemid=125&jjj=1546003202449

(letöltés: 2018.12.28.)

Demencia-barát társadalom / Szögeczki József

<https://anzdoc.com/szgeczki-jozsef-demencia-barat-tarsadalom.html>

(letöltés: 2018.12.19.)

Online médiamegjelenések 2015. július 31-ig -
Demenciához kapcsolódó interprofesszionális
szolgáltatások megalapozása TÁMOP-5.4.12-14/1-
2015-0007 keretében

https://inda.info.hu/uploads/content/117/fajlok/online_mediamegjelenesek_20150731.pdf

(letöltés: 2018.12.28.)

*„Nagyon szépen kérek titeket,
szeressétek az öregeket!
A reszkető kezű ős apákat,
a hajlott hátú jó anyákat.
A ráncos és eres kezeket,
az elszürkült, sápadt szemeket.
Én nagyon kérek titeket,
szeressétek az öregeket!”*

*Ha majd az örök szeretet
elhívja Őket közületek,
ti foglaltok el helyüket.
Mert ti lesztek majd az öregek.
S mindazt, mit nekik tettetek,
azt adják nektek a gyerekek.
Azért előre intelek titeket,
szeressétek az öregeket! (Óbecsey
István: Szeressétek az öregeket!)*
